

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО І МІЖКОНФЕСІЙНІ ВІДНОСИНИ В ОБ'ЄДНАНІЙ ЄВРОПІ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

У статті аналізуються особливості міжконфесійних відносин в ЄС на початку ХХІ століття, вплив релігійних організацій на інтеграційні процеси всередині об'єднання, роль релігійних чинників у суспільних процесах в країнах Старого Світу.

Ключові слова: громадянське суспільство, міжконфесійні відносини, релігійні об'єднання та організації, міжконфесійний діалог і порозуміння.

В статье анализируются особенности межконфессиональных отношений в ЕС в начале XXI века, влияние религиозных организаций на интеграционные процессы внутри объединения, роль религиозных факторов в общественных процессах в странах Старого Света.

Ключевые слова: гражданское общество, межконфессиональные отношения, религиозные объединения и организации, межконфессиональный диалог и взаимопонимание.

In the article the specialties of cross-confessional relations in EU in the beginning of XXI century, the influence of religion organizations on integration processes inside of the union, the role of religion factors in social processes in Old World countries were analyzed.

Key words: civil society, cross-confessional relations, religion unions and organizations, cross-confessional dialogue and mutual understanding.

Європа історично була і залишається нині багатоетнічною, що, в свою чергу, визначало безумовну багаторелігійність етносів, які її населяли. Об'єднавчі процеси, які особливо посилилися у другій половині ХХ століття і призвели до утворення ЄС,

дали суспільству і окремим громадянам широкі можливості для взаємозбагачення культурними, інтелектуальними, генетичними й іншими важливими ресурсами для формування єдиного глобального громадянського суспільства. Міжетнічний діалог, культурний обмін, які відбувалися в Європі, духовно збагатили етнічні спільноти, прилучили їх здобутки до історії світової культури. Серед особливо впливових чинників, які визначають розвиток європейського суспільства, традиційно важливим був і є релігійний.

В умовах сучасного глобалізованого світу важливу роль у суспільному житті ЄС відіграють інститути громадянського суспільства. Особливе місце християнської Церкви в інтеграційних процесах в Європі визначається тисячолітнім історичним досвідом, починаючи з часів зародження християнства і його поширення територією Римської імперії. Сьогодні релігійні організації демонструють позитивну динаміку і швидко розвиваються, зростає їх кількість і, відповідно, вплив на суспільний розвиток, що в умовах глобалізації робить ще більш важливим набуття ними нових важелів впливу і функцій у житті європейської спільноти.

Серед вітчизняних вчених, які досліджували особливості міжконфесійних відносин, їх вплив на суспільно-політичні і культурні процеси та релігійну сферу в ЄС слід виділити роботи Д. Бондаренка [4], С. Здіорука [5], В. Токмана [6] тощо. Так, Д. Бондаренко прямо відзначає роль релігії і відповідних інституцій громадянського суспільства у створенні нової модерної європейської ідентичності, а С. Здіорук і В. Токман роблять висновок про ключову роль ЄС як наддержавного об'єднання у розвитку міжконфесійних відносин за принципом обстоювання свободи совісті та свободи діяльності релігійних організацій, а також сприяння розвитку міжконфесійного діалогу та налагодження співпраці з релігійними організаціями.

Релігійний чинник як один із важливих у житті суспільства відзначає у своїх рекомендаціях парламентська Асамблея Ради Європи [9; 10]. Так, рекомендація 1804 «Держава, релігія, світське суспільство та права людини» визначає, що «релігія є важливою характерною рисою європейського суспільства. Це обумовлено

тим, що історично деякі релігії вже протягом декількох століть існують на європейському континенті, здійснюючи вплив на європейську історію» [9, п. 1]. Також ПАРЄ звертає увагу на нагрілу потребу більш широкого взаєморозуміння між релігіями та особами, що їх сповідують [10, п. 6].

Роль релігійних і світоглядних поглядів кожного індивіда відзначають такі дослідники, як В. Бебик [2] та Т. Блашук [3], наголошуючи на тому, що «забезпечення прав і свобод особистості, можливостей реалізації її інтересів і прагнень, політичного, ідеологічного, релігійного, етнічного та інших видів плюралізму» є однією з важливих ознак формування глобального громадянського суспільства.

Однак, разом з тим, дослідники, зокрема М. Карасінська, звертають увагу на той факт, що, попри той позитивний вплив, який церковні організації мають на розвиток громадянського суспільства в Європі, традиційні релігійні уявлення все ж таки у своїй основі суперечать сучасній цивілізації. А відтак, на сьогодні існує реальне загострення суспільно-релігійного питання у зв'язку із згадуваним вище процесом глобалізації, що неминуче породжує зіткнення і конфлікт групових і загальнолюдських цінностей [7]. Щодо Церкви (у першу чергу християнської) і організацій, що її представляють, цей конфлікт виявляється у активному неприйнятті глобалізації і міжрелігійного об'єднання. Так, через це навіть в межах однієї релігії одночасно існують дві протилежні течії – до утворення «національної церкви» та до міжконфесійного об'єднання.

Таким чином, на основі досліджень українських і зарубіжних вчених [11; 12] можна зробити висновок, що міжконфесійні відносини у сучасній Європі, з одного боку, забезпечують розвиток та функціонування ефективного громадянського суспільства, посилюють інтеграційні процеси у країнах ЄС на побутовому і сакральному рівнях, а з іншого – релігійна спадщина часто виступає чинником, що не лише перешкоджає інтеграції окремих країн до загальноєвропейських структур, але й водночас посилює соціальну напругу і міжетнічні конфлікти в суспільстві.

Розглядаючи складні процеси взаємодії конфесій, громадянського суспільства, Євросоюзу та національних держав слід, у першу чергу, відзначити той беззаперечний факт, що конфесії в ЄС на сьогодні – це багатомільйонні, недержавні, чисельно зростаючі організації (насамперед, католицькі та мусульманські). Всупереч очікуванням багатьох дослідників релігії, на початку XXI століття релігійні організації продовжують залишатись діяльними учасниками суспільних процесів у країнах Старого Світу. Лідери європейських церков дедалі активніше заявляють про свою позицію з приводу широкого кола гострих суспільно-політичних проблем, а європейським політикам доводиться частіше вирішувати проблеми, які стосуються ролі та місця релігії й релігійних інститутів у розширеній Європі.

Як зауважив Д. Бондаренко, християнські церкви Європи надзвичайно позитивно поставилися до ідеї об'єднаної Європи, що не дивно, якщо зважити на роль Церкви у житті європейського суспільства за середньовічної доби. Найбільшу підтримку об'єднавчі ідеї дістали в середовищі екуменічних організацій, залучених у міжхристиянське співробітництво, з добре налагодженими зв'язками. Серед них відзначимо Конференцію європейських церков, яка об'єднує понад 120 православних та протестантських церков та Раду європейських єпископських конференцій, що включає всі католицькі структури римсько-католицької церкви у країнах ЄС [4].

Ще наприкінці 80-х років XX століття на спільній асамблеї КЄЦ та РЄЄК представники цих організацій на християнському ґрунті розвинули ідею об'єднаної Європи, а також включили до загальноєвропейського дому всі народи та нації європейського простору, що мають спільні основи, історію, культурну спадщину та цінності.

Найбільш активно роль християнських конфесій у розбудові майбутнього Європи проявилася наприкінці XX – на поч. XXI століття. Головна увага приділялася найбільш дискусійним питанням, що стосувалися місця релігії у Конституції ЄС, яка мала бути прийнята у 2004 р., наприклад, саме під тиском християнських організацій до проекту Конституції ЄС було включено статтю 51,

яка гарантує повагу Євросоюзу до статусу Церков та релігійних асоціацій у країнах-членах ЄС, а також до традицій взаємодії між Церквою та державою у цих країнах. Найбільші суперечності викликала відмова голови конституційного конвенту Валері Жискард д'Естена включити до преамбули проекту Конституції ЄС тезу про християнську духовну спадщину Європи. При цьому важливо, що вимога відзначити роль християнства у становленні сучасної Європи об'єднала практично всі найвпливовіші християнські церкви. Зокрема, вона була озвучена Папою Римським Іоанном Павлом II, який заявив: «культурна та історична концепція нинішньої Європи віддзеркалює реалії континенту, що став таким завдяки, зокрема, об'єднавчій силі християнства; воно зуміло розчинитися між різними народами і є внутрішньо пов'язаним з європейською культурою в цілому» [8, 308].

Боротьба щодо визначення ролі християнства в основоположних документах Європейського Союзу, тривалі дискусії щодо необхідності відзначення ролі християнства у долі Європи на початку XXI століття показали все ще значний формуючий вплив конфесій на становлення громадянського суспільства у ЄС. Розширення об'єднання на схід, у країни з високим рівнем християнської релігійної традиції ще більше посилило вплив конфесій на прийняття політичних рішень і розвиток ЄС після двох розширень союзу у 2004 та 2007 рр. Той факт, що, попри начебто більш-менш сприятливі обставини, мусульманська Туреччина до сих пір не входить до складу об'єднання, ще раз переконливо засвідчує значні можливості християнських конфесій у вирішенні найважливіших політичних і соціально-економічних проблем подальшого суспільного розвитку в країнах Європи. Зокрема, це можна простежити у питанні розширення ЄС у східному напрямку, особливо зважаючи на той факт, що географічні кордони Європи, в цілому, збігаються з ареалом традиційного поширення християнства.

Отже, слід відзначити глибокий і цілком обумовлений історичними процесами вплив конфесій на суспільне життя Євросоюзу. Партнерство, яке демонструють церкви у розбудові

громадянського суспільства і його інститутів, сприяє, у тому числі, поглибленню співробітництва органів влади з релігійними організаціями, спільними зусиллями яких сьогодні твориться коопераційна модель державно-конфесійних відносин, яка гарантує право індивіда та спільноти на свободу совісті і віросповідання, і дозволяє релігійним об'єднанням повною мірою розкрити власне суспільне призначення.

Однією з таких форм об'єднань, які активно долучаються до міжконфесійного діалогу, є християнські екуменічні організації. Серед таких слід відзначити християнську спільноту Тезе (Taize), що на сьогодні налічує понад сто осіб католицького та протестантського віросповідань із близько тридцяти країн світу. Таким чином, саме існування цієї спільноти є конкретним знаком примирення між розділеними християнами і народами. Серед видів діяльності, якими займається ця екуменічна община, особливо слід відзначити щорічні новорічні зустрічі християн різних конфесій у найбільших містах Європи – так звані «паломництва довіри», які об'єднують десятки тисяч молодих європейців у прагненні розділити спільні християнські цінності [13].

Таким чином, відзначимо важливість міжконфесійних відносин як у питаннях взаємин з владою ЄС, так і в реалізації ряду практичних кроків, спрямованих на розбудову громадянського суспільства – духовного виховання молоді, благодійництва, пропаганди толерантності і поваги до прав і свобод кожного громадянина, зміцнення взаємопорозуміння між релігійними спільнотами, збереження релігійно-культурної спадщини і духовного простору об'єднаної Європи.

Водночас, у сучасних міжконфесійних відносинах епохи глобалізації закладено значний конфліктний потенціал. Протягом другої половини ХХ і на початку ХХІ століття кількість конфліктогенних чинників, які провокують міжконфесійні і етноконфесійні протистояння в Європі, постійно зростала в силу таких явищ як конкуренція цивілізацій різного рівня розвитку, ескалація міжнародного тероризму та набуття ним небезпеки глобальності, боротьба за сфери впливу та екоресурси, масова міграція

населення, у першу чергу з країн мусульманської Африки тощо. Ці процеси, кожен у свій спосіб, стимулюють поширення і зростання діаспор, серед них і церковних, що у свою чергу призводить до ескалації міжцерковних відносин [1].

Зростання напруги між конфесіями в європейському суспільстві робить неможливим подальше поширення ідей толерантності і терпимості в етноконфесійному просторі сучасної поліетнічної і поліконфесійної Європи. І це не дивно – адже у сфері релігії і моралі домінує нетерпимість, яка набуває форму принциповості і не сприймає толерантності і терпимості до представників інших релігійних громад чи об'єднань. Культура мирного співіснування етносів і релігій, таким чином, стає однією з проблем, яка потребує свого вирішення, якщо країни-члени ЄС і надалі прагнуть зберегти об'єднання в існуючому форматі.

Крім того, ПАРЄ у своїй рекомендації за № 1804 «Держава, релігія світське суспільство і права людини» відмітила, що «за останні двадцять років в Європі суттєво зменшилося відправлення релігійних обрядів. Менш як один європейець з п'яти відвідують релігійну службу не рідше одного разу на тиждень, тоді як двадцять років тому цей показник був удвічі вищим. Одночасно з цим, ми спостерігаємо посилення мусульманських общин практично у всіх державах – членах Ради Європи» [9, п. 6]. На практиці це означає, що в умовах поступового втрачання християнством важелів впливу на суспільне життя і зменшення своєї присутності у житті пересічного європейського громадянина, зростає роль ісламу, що, в свою чергу, неминуче призводить до загострення міжконфесійних мусульмансько-християнських конфліктів.

Безперечним є той факт, що релігійні громади в умовах розвинутого громадянського суспільства в ЄС мають особливі можливості щодо укріплення миру, співробітництва, терпимості, солідарності, міжкультурного діалогу, утвердження європейських цінностей. Однак, варто також зважати, що практику співіснування різних народів в Європі не можна вважати мирною. Це, скоріше за все, вимушена реакція, викликана двома найбільшими в історії людства конфліктами XX століття, ареною яких була

Європа, які змусили лідерів європейських країн та, власне, і самих громадян шукати компроміс для свого примирення.

Результати спільних пошуків майбутнього на сьогодні реалізовані у формі такого наддержавного об'єднання як ЄС. Вище ми вже відзначили важливу роль християнських конфесій у процесах євроінтеграції, змістовному наповненні таких визначень, як універсалізм, толерантність, полікультурність і т.д. Однак, на сьогодні мирне співіснування громадян і їх об'єднань в Європі має бути осмислене більш складними категоріями, ніж зазначені.

Сьогодні ми є свідками того, що внаслідок всеохоплюючих глобальних суспільно-політичних змін на європейській карті важко знайти яскраво виражені моноетнічні чи монорелігійні держави. Тому не дивно, що складно організовані полікультурні і поліетнічні спільноти під впливом зовнішніх факторів (наприклад, посиленої легальної і нелегальної міграції) продукують численні соціальні суперечності і конфлікти. Користуючись можливостями, які надають країни Євросоюзу своїм громадянам, орієнтуючись на забезпечення прав і свобод особистості, можливості реалізації її інтересів і прагнень, політичного, ідеологічного, релігійного плюралізму, створення сприятливих умов для насадження толерантності і полікультурності, мігранти отримують надзвичайно серйозні ресурси для просування притаманного їм способу життя і культури у традиційному етнічному і релігійному середовищі Європи. Особливо це стосується вихідців з тих країн, де терпимість і толерантність, а також засвоєння полікультурних принципів є далеко не пріоритетом, відтак, їх уявлення про норми життя не відповідають тим, які підтримують і захищають європейські держави і громадянське суспільство.

Нарешті, загрозою для розвитку громадянського суспільства в ЄС і мирного міжконфесійного діалогу між християнами та мусульманським світоглядом є релігійні угруповання, які намагаються обмежити свободу слова в ім'я власних релігійних переконань або своїх сакральних символів. Яскравим прикладом є так звана «справа Рушді» у 1989 році, коли багато мусульман, навіть тих, хто не схвалювали фетви аятоли Хомейні, пов'язані із

загрозами вбивства або насильства за твір «Сатанинські вірші», вимагали заборони твору, оскільки у ньому в одному з розділів дружини пророка Мухамеда представлені у вигляді повій [11, 25]. З одного боку, це справді образа почуттів віруючих, з іншого – відображення принципу свободи особистості, одного з ключових принципів розвинутого громадянського суспільства.

Подібна проблема, у більш гострій формі, постала у 2005-2006 рр., коли одна з датських газет надрукувала серію карикатур, пов'язаних з ісламським пророком Мухамедом. Це виглядало справді провокаційно відносно до мусульман, однак у демократичному суспільстві слід зважати на те, що свобода слова має включати право робити і говорити те, що є небажаним і навіть образливим для релігійних або ж інших почуттів певних категорій людей і має обмежуватися виключно у випадках, коли безпосередньо порушуються права інших осіб. Інакше існує небезпека того, що основні свободи та здобутки європейського суспільства можуть бути знівельовані в угоду мусульманським меншинам або через страх екстремізму і провокування насильства.

Для громадянського суспільства в ЄС і міжконфесійних відносин надзвичайно важливо дотримуватися консенсусу між свободою слова і свободою релігії, що в принципі реально, якщо говорити про взаємодію християнських конфесій і досить сумнівно – про взаємодію християнського і мусульманського світоглядів.

Ісламізація сучасної Європи є надзвичайно серйозною загрозою для міжконфесійного порозуміння і дотримання принципу релігійного плюралізму в ЄС. Мусульманами є значна частина мігрантів з «країн третього світу», в яких європейські цінності прав і свобод особистості не є пріоритетними. Привносячи свої погляди в нову країну проживання, емігранти далеко не завжди бажають асимілюватися в місцеве полікультурне суспільство і так само не збираються брати до уваги традиційні релігійні погляди місцевого населення, внаслідок чого можливість конфліктів на релігійному ґрунті зростає. Особливо, коли зважити на те, що чим більшою стає частка мусульман у країнах ЄС, тим більшим стає перелік їх вимог до влади цих країн – це і халяльна їжа

у магазинах, окремі цвинтарі і окремі басейни, вимоги щодо роботи банківської системи за ісламськими традиціями, введення шариатських судів, окремих шкіл для мусульман, дитячих садків, вивчення арабської мови тощо.

Звичайно, такі вимоги можна розглядати, з одного боку, як прагнення задовольнити свої громадянські права, з другого – як прояв неповаги до країни проживання, нетерпимості і несприйняття релігійних почуттів та традицій їх корінного населення. Релігійна нетерпимість проявляється у відверто протизаконний спосіб – так, причиною вбивства відомого нідерландського режисера Тео Ван Гога марокканським ісламістом у 2004 р. став знятий ним фільм, у якому критикувалося ставлення ісламу до жінки. А смерть у 2005 р. у Франції двох мусульманських підлітків, яких переслідувала поліція за скоєння протиправних дій, від власної необережності, спровокувала масштабні погроми, активну роль у яких відіграла мусульманська молодь.

Наведені приклади, а також теракти у Мадриді у 2004 р., організовані ісламістськими угрупованнями, зіткнення поліції з мусульманами в Англії у 2001 р., серія терактів в Лондоні у 2005 р., антиурядові демонстрації мусульман у Франції у 2004 р., направлені проти прийняття закону про світський характер суспільства, ряд інших випадків нетерпимості представників мусульманських общин до загальноєвропейських цінностей, засвідчують як зростання ролі ісламу в житті ЄС, так і поступову підміну європейських цінностей ісламськими. Пов'язано це, у першу чергу, з тим, що ісламські цінності на сьогодні залишаються безпосередньо переплетеними з повсякденним життям, що вже майже не властиво сучасному християнському світу, де церква поступово втрачає вплив на світогляд індивіда і стає все більше виключно атрибутом, а не духовною опорою людини.

Однак, говорячи про зростання ісламістських настроїв в ЄС, слід мати на увазі, що екстремізм притаманний все ж лише меншості громадян об'єднання, які сповідують іслам. Відтак дії, направлені на протидію ісламському екстремізму, можуть зачіпати інтереси всіх мусульман. Тому, наприклад, заборона на будівництво

мечетей у Швейцарії і використання традиційного мусульманського одягу для жінок у Франції при більш-менш терпимому ставленні до християнських звичаїв та традицій можуть суттєво ускладнити міжконфесійний діалог християнства та ісламу. На практиці це аж ніяк не сприятиме інтеграції мусульман у громадянське суспільство Європи, може привести до об'єднання розрізнених мусульманських общин для спільної боротьби за свої права, посилення маргіналізації арабо-мусульманських громад в ЄС і подальшої ескалації екстремістських настроїв у їх середовищі.

Підсумовуючи вище сказане, однозначно оцінити майбутнє європейського суспільства через призму міжконфесійних взаємин неможливо. Виходячи із ситуації, що складається на сьогодні у сфері суспільно-релігійних відносин в ЄС, основною загрозою для розвитку громадянського суспільства з боку конфесій є пропаганда і розповсюдження релігійних принципів, які порушують права людини, у першу чергу, принцип свободи слова. Відтак, на нашу думку, запорукою успішного діалогу конфесій та громадянського суспільства є подальше неухильне дотримання Європейської конвенції про права людини, безумовне дотримання принципу свободи слова, який не повинен обмежуватися в силу того, що релігійні общини сповідують певні догми або вірування. В усвідомленні і дотриманні конфесіями цього принципу і має проявитися їх роль невід'ємної частини громадянського суспільства у розповсюдженні ідей порозуміння, співробітництва, терпимості, солідарності, міжкультурного діалогу і поширення цінностей об'єднаної Європи.

Використані джерела та література:

1. Арістова А.В. Релігійні конфлікти в Україні: вектори впливу на суспільні процеси. – Мультиверсум. Філософський альманах. – К.: Центр духовної культури, 2006. – № 52. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // www.filosof.com.ua/Jornel/M_52/Aristova.htm.
2. Бебик В. Глобальне громадянське суспільство: теорія, методологія, менеджмент // Політичний менеджмент, 2006. – № 2 (17). – С. 140-147.
3. Блащук Т.В. Розвиток громадянського

суспільства та його інститутів в умовах глобалізації // Приватне право і підприємництво. – 2010. – Вип. 9. – С. 19-21. **4.** Бондаренко Д. Релігія та створення нової Європи. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // http://dt.ua/SOCIETY/religiya_ta_stvorennua_novoyi_evropi-35864.html. **5.** Здіорук С.І. Державно-церковні відносини як чинник розвитку громадянського суспільства // Стратегії розвитку України: теорія і практика / За ред. О.С. Власюка. – К.: НІСД, 2002. – 864 с. **6.** Здіорук С.І., Токман В.В. Політика ЄС у сфері суспільно-релігійних та державно-церковних відносин. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // http://old.niss.gov.ua/Monitor/May_08/04.htm. **7.** Карасінська М.В. Особливості політики Європейського Союзу в сфері державно-церковних відносин // Гілея: науковий вісник. – 2011. – Вип. 48. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gileya/2011_48/Gileya_48/SL_13_doc.pdf. **8.** Медведчук Н.А. Екуменічний рух у Європі: головні течії та актуальні проблеми розвитку // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2009. – Вип. 13. – С. 304-310. **9.** Рекомендація ПАСЕ 1804 «Государство, религия, светское общество и права человека». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.coe.int/T/r/Parliamentary_Assembly/%5bRussian_documents%5d/%5b2007%5d/%5bJun_2007%5d/Rec1804_rus.asp. **10.** Рекомендація ПАСЕ 1805 «Святотатство, религиозные оскорбления и враждебные высказывания в адрес лиц в связи с их религией». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://www.strasbourg-reor.org/?Topicid=219&printed=1>. **11.** Living together: Combining diversity and freedom in 21st-century Europe. – [Electronic resource]. – Regime of access: <http://book.coe.int/ftp/3667.pdf>. **12.** Opposing Special Rights for Churches in the EU. The Story of «Article 17». – [Electronic resource]. – Regime of access: <http://www.humanistfederation.eu/campaigns/ehf-and-the-european-union/opposing-special-rights-for-churches-in-the-eu/#note1>. **13.** Про Тезе. «Притча спільноти». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.taize.fr/uk_article_7278.html.